

На основу члана 39. став 1. тачка 12, а ради спровођења члана 4. Закона о платном промету ("Службени лист СРЈ", бр. 3/2002 и 5/2003 и "Службени гласник РС", бр. 43/2004 и 62/2006), гувернер Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У

О ОПШТИМ ПРАВИЛИМА ЗА ОБАВЉАЊЕ ДИРЕКТНИХ ЗАДУЖЕЊА ПО ОСНОВУ ОВЛАШЋЕЊА

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

1. Овом одлуком прописују се правила на основу којих се издају овлашћења (мандати) из члана 4. став 4. Закона о платном промету (у даљем тексту: овлашћење), елементи и садржај овлашћења, начин издавања овлашћења и начин на који се трансакције плаћања по основу овлашћења (у даљем тексту: директна задужења по основу овлашћења) извршавају између учесника у обављању директних задужења по основу овлашћења, као и права и обавезе тих учесника.

2. Извршавањем директних задужења по основу овлашћења, у смислу ове одлуке, сматра се извршавање налога за наплату средстава с рачуна дужника које поверилац иницира у складу са условима из овлашћења.

3. Поједини појмови, у смислу ове одлуке, имају следеће значење:

1) **учесницима у обављању директних задужења по основу овлашћења** (у даљем тексту: учесници) сматрају се:

– *дужник* – правно лице, физичко лице које обавља делатност или физичко лице које не обавља делатност, а који овлашћују повериоца да, у складу са условима наведеним у овлашћењу, изврши наплату средстава с рачуна дужника,

– *поверилац* – правно лице, физичко лице које обавља делатност или физичко лице које не обавља делатност, а који, у складу са условима из овлашћења, иницирају наплату средстава с рачуна дужника,

– *банка повериоца* – банка у којој се води рачун повериоца,

– *банка дужника* – банка у којој се води рачун дужника,

– *процесор* – правно лице које, у складу са Законом о платном промету (у даљем тексту: Закон) и прописима донетим на основу Закона, обавља послове клиринга директних задужења;

2) **једнократним овлашћењем** сматра се овлашћење којим се поверилац овлашћује да иницира наплату средстава којима се измирује једна обавеза с рачуна дужника;

3) **вишекратним овлашћењем** сматра се овлашћење којим се поверилац овлашћује да иницира наплату више обавеза с рачуна дужника, а по једном основу;

4) **датумом доспећа** сматра се датум валуте обавезе из овлашћења, односно банкарски дан на који је потребно извршити наплату средстава с рачуна дужника;

5) **радним даном** сматра се радни дан RTGS система Народне банке Србије;

6) **банкарским даном**, у смислу ове одлуке, сматра се део дана у коме је банка отворена за пријем, обраду и пренос налога за плаћање и других обавештења која се односе на трансакције плаћања.

ЕЛЕМЕНТИ И САДРЖАЈ ОВЛАШЋЕЊА

Елементи овлашћења

4. Елементи овлашћења на основу којих је могуће реализовати директно задужење, у смислу ове одлуке, дати су у следећој табели (значање карактера елемената: М – обавезан елемент, О – опциони елемент, Х – елемент није применљив):

Редни број	Елементи овлашћења	Дужник: физичко лице које не обавља делатност	Дужник: правно лице и физичко лице које обавља делатност
		Карактер елемента	
1.	Број овлашћења	М	М
2.	Идентификациони број дужника	М	М
3.	Порески идентификациони број дужника	Х	М
4.	Назив дужника	М	М
5.	Адреса дужника	М	М
6.	Седиште/пребивалиште дужника	М	М
7.	Број рачуна дужника	М	М
8.	Позив на број дужника	О	О
9.	Назив банке дужника	М	М
10.	ВИС банке дужника	О	О
11.	Идентификациони број повериоца	М	М

12.	Порески идентификациони број повериоца	X	M
13.	Назив повериоца	M	M
14.	Адреса повериоца	M	M
15.	Седиште/пребивалиште повериоца	M	M
16.	Број рачуна повериоца	M	M
17.	Текст о правној поуци	M	M
18.	Тип овлашћења	M	M
	<i>Услови доспећа за једнократна овлашћења</i>		
19.	Датум доспећа	M	M
19а.	Највиши износ обавезе	M	M
	<i>Услови доспећа за виšekратна овлашћења</i>		
20.	Датум доспећа прве обавезе	M	M
20а.	Доспећа осталих обавеза	M	M
20б.	Укупан број обавеза по овлашћењу	O	O
20в.	Највиши износ појединачне обавезе по овлашћењу	O	O
20г.	Највиши укупни износ обавеза по овлашћењу	O	M
20д.	Датум истека овлашћења	M	M
21.	Додатни број дана за извршење доспеле обавезе	M	X
22.	Право на рефундацију	O	X
23.	Број основног уговора	O	O
24.	Валута обавеза	M	M
25.	Курс	O	O
26.	Потпис и печат дужника/потпис дужника	M	M
27.	Овера пријема овлашћења коју врши банка дужника	M	M

Елемент 1 (број овлашћења) – представља број за идентификацију овлашћења и јединствен је на нивоу повериоца, односно дужника. Број овлашћења одређује поверилац или дужник, у складу с њиховим међусобним договором којим се обезбеђује јединственост идентификације овлашћења. Број овлашћења исказује се као нумерички податак чија дужина износи највише 22 знака.

Елементи 2. и 11 (идентификациони број дужника/повериоца) – представљају матични број правног лица или физичког лица које обавља делатност, односно јединствени матични број физичког лица које не обавља делатност (ЈМБГ).

Елементи 3. и 12 (порески идентификациони број дужника/повериоца) – представљају порески идентификациони број правног лица или физичког лица које обавља делатност под којим су евидентирани у регистру код надлежног органа.

Елементи 4. и 13 (назив дужника/повериоца) – означавају назив правног лица или физичког лица које обавља делатност под којим су евидентирани у регистру код надлежног органа, односно име и презиме физичког лица које не обавља делатност.

Елементи 5. и 14 (адреса дужника/повериоца) – означавају адресу правног лица или физичког лица које обавља делатност, односно адресу пребивалишта физичког лица које не обавља делатност.

Елементи 6. и 15 (седиште дужника/повериоца) – означавају поштански број и град (место) у коме је седиште правног лица или физичког лица које обавља делатност, односно поштански број и град (место пребивалишта) физичког лица које не обавља делатност.

Елементи 7. и 16 (број рачуна дужника/повериоца) – представљају број рачуна дужника/повериоца који се води код банке дужника/банке повериоца и који се задужује/одобрава у поступку извршавања директног задужења по основу овлашћења.

Елемент 8 (позив на број дужника) – представља референцу обавезе у пословним евиденцијама дужника.

Елемент 9 (назив банке дужника) – означава пословно име или скраћено пословно име банке дужника под којим је та банка евидентирана у регистру код надлежног органа.

Елемент 10 (BIC банке дужника) – представља банкарски идентификациони код банке дужника.

Елемент 17 (текст о правној поуци) – представља текст који у овлашћењу мора бити јасно издвојен и који гласи: *"Потписивањем овог овлашћења – дужник овлашћује повериоца да иницира налог за наплату средстава с рачуна дужника у складу са условима наведеним у овлашћењу, а банку дужника овлашћује да задужи рачун дужника у складу с налогом за наплату повериоца.*

Ово овлашћење је неопозиво и издаје се у два примерка, од којих је један за банку дужника, а други за повериоца."

Елемент 18 (тип овлашћења) – представља идентификацију једнократности, односно виšekратности овлашћења.

Елемент 19 (датум доспећа) – представља фиксни датум доспећа (на дан ...) или датум до ког се (најкасније до ...) може извршити наплата обавезе по једнократном овлашћењу.

Елемент 19а (највиши износ обавезе) – представља фиксни или највиши износ обавезе (највише до ...) који поверилац може наплатити по једнократном овлашћењу.

Елемент 20 (датум доспећа прве обавезе) – представља датум доспећа прве обавезе по виšekратном овлашћењу.

Елемент 20а (доспећа осталих обавеза) – може се утврдити као:

– *фиксни датуми доспећа* – који представљају списак датума доспећа обавеза које проистичу из виšekратног овлашћења и који морају бити између датума доспећа прве обавезе и датума истека овлашћења, или

– *периодика доспећа* – која представља број јединица за обрачун доспећа, при чему јединица доспећа може бити дан, месец или година, а обрачун доспећа се врши од датума доспећа прве обавезе с периодиком у датом броју јединица.

Елемент 20б (укупан број обавеза по овлашћењу) – представља укупан број обавеза по виšekратном овлашћењу који мора бити усклађен са елементима који утврђују доспећа обавеза (фиксни датуми доспећа, односно периодика доспећа).

Елемент 20в (највиши износ појединачне обавезе по овлашћењу) – представља највиши износ који поверилац може наплатити за сваку појединачну доспелу обавезу по виšekратном овлашћењу.

Елемент 20г (највиши укупан износ обавеза по овлашћењу) – представља највиши износ обавеза који поверилац може наплатити по виšekратном овлашћењу, при чему највиши износ појединачне обавезе не може бити већи од највишег укупног износа свих обавеза по овлашћењу.

Елемент 20д (датум истека овлашћења) – означава датум престанка важења овлашћења, који је истоветан с датумом доспећа последње обавезе.

Елемент 21 (додатни број дана за извршење доспеле обавезе) – представља број радних дана након дана доспећа у коме није било могуће извршити наплату с рачуна дужника – физичког лица које не обавља делатност услед недостатка средстава за реализацију налога за наплату у целости и у којима ће банка дужника покушавати да изврши наплату с рачуна дужника. Додатни број радних дана односи се на све обавезе које проистичу из овлашћења и не може бити дужи од два радна дана.

Елемент 22 (право на рефундацију) – означава да ли дужник – физичко лице које не обавља делатност има право на рефундацију средстава наплаћених по основу појединачне обавезе из овлашћења, па ако има то право, поверилац на овлашћењу уписује следећи текст: *"Дужник има право на рефундацију средстава наплаћених по основу појединачне обавезе."*

Елемент 23 (број основног уговора) – представља референцу уговора (или фактуре) на основу ког је издато овлашћење.

Елемент 24 (валута обавеза) – представља међународну алфанумеричку ознаку валуте у којој су исказане обавезе у овлашћењу. Плаћање се врши искључиво у домаћој валути.

Елемент 25 (курс) – означава курс по коме се врши прерачун уговорених обавеза исказаних у валути различитој од валуте плаћања (RSD). Исказује се као: *куповни/средњи/продајни курс Народне банке Србије/банке дужника/банке повериоца*. Ако није дат, примењује се средњи курс Народне банке Србије.

Елемент 26 (потпис и печат дужника/потпис дужника) – означава датум, место, потпис и печат дужника – лица овлашћеног за заступање правног лица или физичког лица које обавља делатност или лица овлашћеног за располагање средствима с рачуна дужника, односно датум, место и својеручни потпис физичког лица које не обавља делатност или његовог пуномоћника.

Елемент 27 (овера пријема овлашћења коју врши банка дужника) – означава печат и потпис банке дужника – лица овлашћеног за пријем основа и инструмената платног промета којим се потврђују пријем и контрола које је банка дужника извршила у складу са овом одлуком, уз навођење датума овере пријема овлашћења.

Садржај овлашћења

5. Овлашћење мора садржати стандардно заглавље с текстом *"Овлашћење директног задужења"*.

6. Јединственост идентификације овлашћења у систему директног задужења обезбеђује се на нивоу елемената овлашћења (збирно) под редним бројевима 11 (идентификациони број повериоца), 2 (идентификациони број дужника) и 1 (број овлашћења), а јединственост идентификације овлашћења, у смислу ове одлуке, обезбеђује се најмање на нивоу банке дужника.

7. Ако је дужник по овлашћењу физичко лице које не обавља делатност, овлашћење мора садржати правну поуку у следећем тексту: *"Право дужника и повериоца јесте и могућност да овим овлашћењем предвиде утврђивање највишег износа појединачне обавезе, највишег укупног износа обавезе и рефундацију средстава наплаћених с рачуна дужника. Ако је овим овлашћењем дужнику дато право на рефундацију, захтев за рефундацију може се поднети у банци повериоца или у банци дужника – у року од 30 радних дана од дана наплате појединачне обавезе на коју се захтев односи."*

Ако је дужник по овлашћењу правно лице или физичко лице које обавља делатност, овлашћење мора садржати правну поуку у следећем тексту: *"Право дужника и повериоца јесте и могућност да овим овлашћењем предвиде утврђивање највишег износа појединачне обавезе."*

8. Полеђина овлашћења не сме садржати информације које се могу погрешно протумачити као део овлашћења.

9. Опциони елементи овлашћења, у смислу ове одлуке, могу постати његови обавезни елементи ако се дужник и поверилац о томе међусобно договоре.

10. Износи обавеза који се наводе у овлашћењу гласе на валуту обавеза. Плаћање се врши искључиво у динарима (RSD) и уз прерачун из валуте обавеза (елемент 24) у валуту плаћања (RSD) по курсу (елемент 25) на дан подношења налога за наплату, с тим што се овај налог може поднети искључиво на дан доспећа. У случају да курс за прерачун није експлицитно утврђен, користи се средњи курс Народне банке Србије.

ИЗДАВАЊЕ ОВЛАШЋЕЊА

11. Издавање овлашћења могу иницирати поверилац или дужник.

12. Дужник издаје овлашћење у папирној или електронској форми и мора га верификовати. Банка дужника мора оверити овлашћење.

13. Верификованим овлашћењем у папирној форми, у смислу ове одлуке, сматра се овлашћење:

- које је дужник – лице овлашћено за заступање правног лица или физичко лице које обавља делатност, односно лице овлашћено за располагање средствима с рачуна – потписао и оверио печатом;
- које је дужник – физичко лице које не обавља делатност, односно његов пуномоћник – својеручно потписао.

Овереним овлашћењем у папирној форми, у смислу ове одлуке, сматра се овлашћење које је банка дужника, лице овлашћено за пријем основа и инструмената платног промета – потписала и оверила својим печатом.

Овлашћење у папирној форми издаје се у два примерка, од којих један задржава банка дужника при овери пријема, а други (оверен) дужник даје повериоцу – као основ за задужење рачуна дужника у складу са условима из овлашћења.

14. Издатим, верификованим и овереним овлашћењем у електронској форми сматра се овлашћење које је електронски потписао дужник и електронски оверила банка дужника, са елементима заштите које су поверилац и дужник, односно банка дужника и дужник међусобно утврдили, у складу с прописима којима се уређује издавање електронских докумената и њихова заштита, електронски потпис и употреба тог потписа.

15. Банка дужника је обавезна да, пре овере овлашћења из тач. 13. и 14. ове одлуке, провери:

- да ли је овлашћење попуњено у складу са овом одлуком;
- јединственост идентификације овлашћења;
- тачност елемената овлашћења који се односе на дужника и банку дужника (матични број/ЈМБГ, порески идентификациони број, назив, адреса, седиште/пребивалиште, број рачуна, назив банке, ВИС банке);
- садржај текста о правној поуци;
- усклађеност услова доспећа;
- да ли је овлашћење верификовало овлашћено лице дужника.

Банка дужника неће оверити овлашћење ако утврди било какву неисправност или неусклађеност података из овлашћења и вратиће га дужнику.

Банка дужника је дужна да чува оригинал овлашћења по коме је извршена наплата, с непромењеним садржајем (електронско овлашћење), најмање пет година од датума престанка његове важности.

ДИРЕКТНА ЗАДУЖЕЊА ПО ОСНОВУ ОВЛАШЋЕЊА

Иницирање и извршавање директних задужења по основу овлашћења

Иницирање

16. Пре иницирања директног задужења по основу овлашћења, поверилац може дужника обавестити о датуму и износу доспећа обавезе, при чему начин и рокове овог обавештавања дужник и поверилац утврђују међусобним договором.

За иницирање директног задужења по основу овлашћења поверилац банци, уз овлашћење, подноси и налог за наплату, који је попуњен у складу са овлашћењем и који мора садржати податке из овлашћења неопходне за спровођење наплате средстава с рачуна дужника. Овај налог се подноси у складу с прописом којим се утврђују облик, садржина и начин коришћења јединствених инструмената платног промета.

Поверилац може извршавање директних задужења по основу овлашћења иницирати у својој банци (банци повериоца) или непосредно у банци дужника.

Извршавање

17. Извршавање директних задужења по основу овлашћења која поверилац иницира у банци повериоца обавља се:

- преко процесора – ако су и банка повериоца и банка дужника с процесором закључиле уговор о пружању услуга клиринга и обрачуна по директним задужењима, а у складу са овом одлуком, оперативним правилима процесора, Законом и прописима донетим на основу Закона;
- билатерално – између банке повериоца и банке дужника, а у складу са овом одлуком, затим споразумом, протоколом или уговором између ових банака, Законом и прописима донетим на основу Закона.

Извршавање директних задужења по основу овлашћења која је поверилац иницирао непосредно у банци дужника обавља се у складу са овом одлуком, Законом и прописима донетим на основу Закона.

18. Ако се у извршавању директних задужења по основу овлашћења иста банка појављује и као банка дужника и као банка повериоца – сматраће се, у смислу ове одлуке, да је извршавање директних задужења по основу овлашћења иницирано у банци дужника.

Извршавање преко процесора

19. Извршавање директних задужења по основу овлашћења преко процесора реализује се у међубанкарском обрачуну, према нето позицијама банака у клирингу израчунатим на основу налога за наплату које су банке повериоца доставиле процесору у складу с његовим оперативним правилима. Оперативним правилима процесора утврђују се услови и рокови за реализацију директних задужења по основу овлашћења, као и права и обавезе учесника, при чему та права, односно обавезе не могу бити мањи од права и обавеза утврђених овом одлуком, Законом и прописима донетим на основу Закона.

Поверилац може извршавање директног задужења по основу овлашћења иницирати у банци повериоца под условима и у роковима утврђеним овом одлуком и оперативним правилима процесора, а у складу с банкарским даном банке повериоца.

Извршавање које се обавља билатерално

20. Извршавање директних задужења по основу овлашћења које се између банке повериоца и банке дужника обавља билатерално реализује се у складу с протоколом или уговором између ових банака којим су утврђена њихова права и обавезе у реализацији директних задужења по основу овлашћења, при чему та права, односно обавезе не могу бити мањи од права и обавеза утврђених овом одлуком, Законом и прописима донетим на основу Закона.

Поверилац може извршавање директног задужења по основу овлашћења у смислу става 1. ове тачке иницирати у банци повериоца, под условима и у роковима утврђеним овом одлуком, протоколом или уговором који ова банка закључи с банком дужника, с тим што поверилац с њима мора бити упознат пре подношења налога за наплату.

Извршавање непосредно у банци дужника

21. Директна задужења по основу овлашћења и налога за наплату које поверилац подноси непосредно банци дужника реализују се задужењем рачуна дужника и одобрењем рачуна повериоца који је наведен у налогу за наплату, а које банка дужника иницира као плаћање с рачуна дужника.

Поверилац може извршавање директног задужења по основу овлашћења иницирати непосредно у банци дужника, најкасније на дан доспећа, у складу с банкарским даном банке дужника.

Рокови за иницирање и извршавање директних задужења по основу овлашћења

22. Директно задужење по основу овлашћења иницира се:

– најкасније два радна дана пре доспећа – за подношење овлашћења и налога за наплату банци повериоца, а ако се плаћање врши уз прерачун из валуте обавезе у валуту плаћања (RSD) – на датум доспећа обавезе;

– најкасније на датум доспећа – за подношење овлашћења и налога за наплату непосредно банци дужника.

Изузетно од става 1. ове тачке, ако се директно задужење по основу овлашћења иницира преко банке повериоца – банке (билатералним уговором), односно процесор (својим оперативним правилима) могу предвидети и рокове краће од рокова из тог става, с којима су банке дужне да упознају своје клијенте (дужнике и повериоце).

23. Директна задужења по основу овлашћења извршавају се на следећи начин и у следећим роковима:

– задужењем рачуна дужника – на датум доспећа из налога за наплату, односно ако је дужник физичко лице које не обавља делатност – најкасније до истека додатног броја дана за извршење доспеле обавезе утврђене овлашћењем у случају да на датум доспећа није могуће извршити наплату због недостатка средстава на рачуну овог дужника;

– међубанкарским обрачуном – на датум доспећа из налога за наплату, односно по обавештењу банке дужника физичког лица које не обавља делатност – на дан задужења његовог рачуна у случају да на датум доспећа није могуће извршити наплату због недостатка средстава на рачуну овог дужника;

– стављањем средстава на располагање повериоцу – на датум доспећа из налога за наплату, односно на датум реализације међубанкарског обрачуна у случају да се реализација задужења врши у међубанкарском обрачуну, а најкасније наредног банкарског дана.

Инструкције за извршавање директних задужења по основу овлашћења

24. За извршавање директних задужења по основу овлашћења могу се користити инструкције чији је садржај компатибилан са инструкцијама SEPA Direct Debit, које се примењују у Европској унији.

ПРАВА И ОБАВЕЗЕ УЧЕСНИКА

25. Банка неће примити налог за наплату који поверилац није испоставио у складу са условима наведеним у овлашћењу и у роковима предвиђеним за извршење директних задужења по основу овлашћења, а који су утврђени овом одлуком, односно оперативним правилима процесора или билатералним уговором банака.

Банка дужника неће извршити налог за наплату ако подаци из овлашћења и испостављеног налога за наплату нису усклађени.

26. Банка дужника може у поступку извршавања директних задужења по основу овлашћења обавестити дужника о примљеном налогу за наплату средстава с његовог рачуна, на начин и у роковима утврђеним њиховим међусобним уговором.

27. У поступку извршавања директних задужења по основу овлашћења – банка дужника не може одбити налог за наплату повериоца који је поднет непосредно или преко банке повериоца, који је правилно попуњен и усклађен са издатим овлашћењем дужника, који је ауторизован и аутентичан и који правилно идентификује дужника, и дужна је да тај налог изврши у целости ако на рачуну дужника има довољно средстава за његово извршење, осим у случајевима ограничења располагања средствима с рачуна дужника, као и у случајевима предвиђеним Законом и другим прописом.

Изузетно, у случају недостатка средстава на рачуну дужника за извршење директног задужења, као и у случају ограничења располагања средствима с рачуна дужника – банка дужника је обавезна да за дужника – правно лице или физичко лице које обавља делатност иницира поступак принудне наплате у складу са Законом и прописима донетим на основу Закона.

28. У поступку рефундације средстава – банка повериоца не може одбити захтев за рефундацију који је дужник – физичко лице које не обавља делатност поднео непосредно или преко банке дужника, који је правилно попуњен и усклађен с налогом за наплату којим је извршена

наплата средстава с рачуна дужника, који је ауторизован и аутентичан и који правилно идентификује повериоца и основ рефундације, и дужна је да тај захтев изврши у целости ако на рачуну повериоца има довољно средстава за његово извршење.

Изузетно, у случају ограничења располагања средствима с рачуна повериоца и у другим случајевима предвиђеним Законом – банка повериоца одбиће захтев за рефундацију средстава и његово извршење с рачуна повериоца након истека рока за подношење тог захтева утврђеног у тачки 40. ове одлуке, рачунајући од дана задужења рачуна дужника.

29. Банка повериоца може обавестити повериоца о примљеном захтеву за рефундацију средстава с његовог рачуна, на начин и у роковима утврђеним њиховим међусобним уговором.

Обезбеђења у извршавању директних задужења по основу овлашћења

30. Банка проверава да ли је дужник верификовао овлашћење које је поверилац поднео заједно с налогом за наплату.

Банка дужника контролише исправност овлашћеног потписа дужника, као и тачност осталих елемената овлашћења које је, на основу ове одлуке, обавезна да контролише.

Банка дужника је обавезна да, пре потврде исправности добијеног налога за наплату по овлашћењу, односно пре задужења рачуна дужника или резервације средстава за извршење налога за наплату у међубанкарском обрачуну – у евиденцијама овлашћења провери усклађеност рока доспећа из налога за наплату с роком доспећа обавезе из овлашћења, односно провери да ли је наплата евентуално већ била извршена.

31. Рекламације због нереализовања налога за наплату по овлашћењу до ког је дошло грешком банака решавају се у складу са Законом, оперативним правилима процесора, односно билатералним уговором између банака.

32. Ради реализације обезбеђења наведених у тач 30. и 31. ове одлуке, банке могу формирати јединствени регистар овлашћења и, у складу с том одлуком, утврдити правила за укључење тог регистра у процес издавања овлашћења и извршавање директних задужења по основу овлашћења.

Поступање у случају изузетака, установљених грешака или рекламација

33. Ако се при реализацији директних задужења по основу овлашћења појави било каква грешка или проблем који онемогућавају реализацију трансакције задужења – учесници могу предузети следеће:

1) поверилац може повући налог за наплату, на начин утврђен Законом;

2) банка може из техничких разлога одбити испостављени налог за наплату (неисправан налог за наплату или иницирање директног задужења по основу овлашћења са закашњењем), затим у случају ограничења располагања средствима на рачуну, као и у случајевима предвиђеним Законом;

3) поверилац може, ако утврди своју грешку, извршити повраћај средстава након извршеног директног задужења;

4) дужнику – физичком лицу које не обавља делатност ће се по основу обавезе из овлашћења рефундирати средства наплаћена с његовог рачуна (и то у висини у којој је његов рачун задужен), а на основу права за рефундацију садржаног у овлашћењу, при чему ово право немају дужници – правна лица и физичка лица која обављају делатност;

5) банке или процесор могу сторнирати реализовани налог за наплату по основу међубанкарске рекламације.

34. Банке које су с процесором закључиле уговор о пружању услуга клиринга и обрачуна по директним задужењима могу користити услуге процесора за реализацију активности наведених у тачки 33. ове одлуке, према оперативним правилима процесора која морају бити у складу са Законом, прописима донетим на основу Закона и овом одлуком.

Рефундација средстава

35. Рефундацију средстава може иницирати дужник – физичко лице које не обавља делатност ако је рефундација предвиђена овлашћењем – подношењем захтева за рефундацију средстава.

Елементи захтева за рефундацију средстава

36. Елементи захтева за рефундацију средстава, у смислу ове одлуке, дати су у следећој табели (значање карактера елемената: М – обавезан елемент, О – опциони елемент):

Редни број	Елементи захтева за рефундацију средстава	Карактер елемента
1.	Број овлашћења	М
2.	Идентификациони број дужника – подносиоца захтева	М
3.	Назив дужника – подносиоца захтева	М
4.	Адреса дужника – подносиоца захтева	М
5.	Пребивалиште дужника – подносиоца захтева	М
6.	Број рачуна дужника – подносиоца захтева	М
7.	Назив банке дужника – подносиоца захтева	О
8.	Идентификациони број повериоца – лица од кога се рефундирају средства	М
9.	Назив повериоца – лица од кога се рефундирају средства	М
10.	Адреса повериоца – лица од кога се рефундирају средства	М
11.	Седиште повериоца – лица од кога се рефундирају средства	М
12.	Број рачуна повериоца – лица од кога се рефундирају средства	М
13.	Назив банке повериоца – лица од кога се рефундирају средства	О
14.	Износ средстава за рефундацију	М
15.	Датум доспећа за рефундацију средстава	М
16.	Број налога за наплату којим је извршено задужење по овлашћењу	М
17.	Датум реализације задужења по овлашћењу	М
18.	Сврха плаћања из налога за наплату којим је извршено задужење по овлашћењу	О
19.	Потпис дужника – подносиоца захтева	М

Елемент 1 (број овлашћења) – представља број овлашћења по коме је извршено директно задужење.

Елемент 2 (идентификациони број дужника – подносиоца захтева) – представља јединствени матични број физичког лица које не обавља делатност (ЈМБГ).

Елемент 3 (назив дужника – подносиоца захтева) – означава име и презиме физичког лица које не обавља делатност.

Елемент 4 (адреса дужника – подносиоца захтева) – означава адресу пребивалишта физичког лица које не обавља делатност.

Елемент 5 (пребивалиште дужника – подносиоца захтева) – означава поштански број и град (место пребивалишта) физичког лица које не обавља делатност.

Елемент 6 (број рачуна дужника – подносиоца захтева) – представља број рачуна коме ће бити одобрена средства у поступку рефундације средстава, при чему то може бити само рачун дужника из трансакције директног задужења по основу овлашћења.

Елемент 7 (назив банке дужника – подносиоца захтева) – означава пословно име или скраћено пословно име банке подносиоца захтева за рефундацију средстава под којим је банка евидентирана у регистру код надлежног органа.

Елемент 8 (идентификациони број повериоца – лица од кога се рефундирају средства) – представља матични број правног лица или физичког лица које обавља делатност, односно јединствени матични број физичког лица које не обавља делатност (ЈМБГ).

Елемент 9 (назив повериоца – лица од кога се рефундирају средства) – означава назив правног лица или физичког лица које обавља делатност под којим је оно евидентирано у регистру код надлежног органа, односно име и презиме физичког лица које не обавља делатност.

Елемент 10 (адреса повериоца – лица од кога се рефундирају средства) – означава адресу правног лица или физичког лица које обавља делатност, односно адресу пребивалишта физичког лица које не обавља делатност.

Елемент 11 (седиште повериоца – лица од кога се рефундирају средства) – означава поштански број и град (место) у коме је седиште правног лица или физичког лица које обавља делатност, односно поштански број и град (место) пребивалишта физичког лица које не обавља делатност.

Елемент 12 (број рачуна повериоца – лица од ког се рефундирају средства) – представља број рачуна који ће бити задужен у поступку рефундације средстава, при чему то може бити само рачун повериоца из трансакције директног задужења по основу овлашћења.

Елемент 13 (назив банке повериоца – лица од ког се рефундирају средства) – означава пословно име или скраћено пословно име банке лица од ког се рефундирају средства а под којим је та банка евидентирана у регистру код надлежног органа.

Елемент 14 (износ средстава за рефундацију) – представља фиксни износ који подносилац захтева за рефундацију средстава потражује у поступку рефундације, при чему то може бити само износ за који је задужен рачун дужника – подносиоца овог захтева у поступку реализације директног задужења по основу овлашћења.

Елемент 15 (датум доспећа за рефундацију средстава) – представља датум на који је потребно извршити повраћај средстава.

Елемент 16 (број налога за наплату којим је извршено задужење по овлашћењу) – представља идентификациони број (референцу) налога за наплату којим је извршено задужење рачуна подносиоца захтева за рефундацију средстава у поступку реализације директног задужења по основу овлашћења.

Елемент 17 (датум реализације задужења по овлашћењу) – представља датум задужења рачуна дужника – подносиоца захтева за рефундацију средстава у поступку реализације директног задужења по основу овлашћења.

Елемент 18 (сврха плаћања из налога за наплату којим је извршено задужење по овлашћењу) – представља сврху плаћања која ближе објашњава извршено задужење рачуна подносиоца захтева за рефундацију средстава у поступку реализације директног задужења по основу овлашћења.

Елемент 19 (потпис дужника – подносиоца захтева) – означава датум, место и својеручни потпис физичког лица које не обавља делатност или његовог пуномоћника.

Садржај захтева за рефундацију средстава

37. Захтев за рефундацију средстава мора садржати стандардно заглавље с текстом "*Захтев за рефундацију средстава*".

Елементи 10, 12, 14. и 17. захтева за рефундацију средстава морају бити једнаки одговарајућим елементима налога за наплату којим је реализовано задужење рачуна дужника, а који банке могу идентификовати у елементу 16, што значи да износ средстава који се рефундира мора бити једнак износу задужења рачуна дужника, с тим да се у рефундацији средстава могу појавити искључиво рачуни дужника или повериоца преко којих је реализована трансакција директног задужења по основу овлашћења.

Иницирање рефундације средстава

38. Дужник може иницирати рефундацију средстава ако је то предвиђено овлашћењем – подношењем захтева за рефундирање у својој банци (банци дужника) или непосредно у банци повериоца.

Банка која прими захтев за рефундирање средстава дужна је да изврши контролу основа за рефундирање који је наведен у овлашћењу (рефундација је предвиђена овлашћењем), као и контролу усклађености овог захтева с реализованим директним задужењем.

Рокови за иницирање и извршење рефундације средстава

39. Рефундација средстава иницира се:

- у банци дужника – у року не дужем од 30 радних дана од дана задужења рачуна дужника;
- непосредно у банци повериоца – у року не дужем од 30 радних дана од дана задужења рачуна дужника.

40. Рефундација средстава извршава се у следећим роковима:

- задужење рачуна повериоца, односно лица од ког се врши рефундација врши се на датум доспећа из захтева за рефундацију средстава, односно најкасније до истека рока за иницирање рефундације утврђеног у тачки 39. ове одлуке ако на датум доспећа није могуће извршити рефундацију због недостатка средстава на рачуну овог повериоца или због ограничења располагања средствима с његовог рачуна;
- међубанкарски обрачун врши се на датум доспећа из захтева за рефундацију средстава, односно на дан задужења рачуна повериоца у случају да на датум доспећа није било могуће извршити рефундацију због недостатка средстава на рачуну овог повериоца или због ограничења располагања средствима с његовог рачуна;
- стављање средстава на располагање дужнику – подносиоцу захтева за рефундацију врши се на датум доспећа из захтева за рефундацију средстава, односно на дан задужења рачуна повериоца, а, у случају да се реализација рефундације врши у међубанкарском обрачуну – на дан међубанкарског обрачуна, а најкасније наредног банкарског дана.

Инструкције за извршење рефундације средстава

41. За извршавање директних задужења по основу овлашћења могу се користити инструкције чији је садржај компатибилан са инструкцијама SEPA Direct Debit, које се примењују у Европској унији.

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

42. Овлашћења која су издата али нису извршена до дана примене ове одлуке – извршиће се по прописима који су важили до тог дана.

43. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику РС" и примењује се од 1. априла 2010. године.

О бр. 8
5. фебруара 2010. године
Београд

Г у в е р н е р
Народне банке Србије
Радован Јелашић, с.р.